

NATUURONTWIKKELING IN

ZONDAG 5 JUNI 2016

Zwarte Bos in de Bierbeekse Vallei, een uniek natuurgebied in je buurt

Zwarte Bos ligt aan het begin van de Bierbeekse vallei en wordt gevormd door oude gemeentelijke graslanden grenzend aan het boscomplex van Vuilenbos en met uitlopers via het Driejarenbos tot het Perrebos op de taalgrens.

Zwarte Bos is wel een zeer bijzonder natuurgebied met zeer bijzondere milieumomstandigheden. De oude graslanden zijn gekenmerkt door overgangen van eerder zuurdere delen met zeer voedselarme naar zeer soortenrijke graslanden (blauwgraslanden). Er zijn dan weer grote oppervlakten met uittredend kalkrijk kwelwater waardoor ook veel kalkminnende en zeldzame soorten voorkomen. Iedereen in Vlaanderen kent de kalkmoerassen van het natuurreservaat Torfbroek in Berg-Kampenhout en het Silsombos in Kortenberg. Naast dit unieke complex is Zwarte Bos een tweede complex met een reeks van deze zeldzame soorten.

Samen met de hele Bierbeekse valleien is Zwarte Bos opgenomen in het Natura 2000 netwerk van de Europees te beschermen natuur. Hier geldt dus de hoogste graad van bescherming en instandhouding. In het kader van dit beleid worden instandhoudingsdoelen ontwikkeld. Maar Natuurpunt heeft niet gewacht op Europa om hier aan de slag te gaan. Sinds een 20-tal jaar worden delen van het gebied door Natuurpunt als reservaat beheerd. Op deze beheerde delen heeft zich ondertussen een zeer unieke en prachtige soortenrijke vegetatie ontwikkeld met unieke soorten zegges (een grassoort), o.m. gele zegge (een van de enige plaatsen in Vlaanderen), blauwe, geelgroene, bleke zegge. Je treft er het zeer zeldzame moerasstreepzaad aan dat op sommige delen aspectbepalend is, en andere kalkgebonden soorten zoals paddenrus en karwijselie. Maar ook soorten die kleur geven aan onze natuurgraslanden zoals koekoeksbloem, pinksterbloem, dotterbloem, wilde bertram, heelblaadje zijn van de partij. In de overgangen naar de iets zuurdere donken (iets hoger gelegen delen) vinden we dan weer echte Kempische soorten zoals pijpenstrootje en tormentil.

Sinds enkele jaren heeft zich spontaan de brede orchis terug in het beheerde hooiland

gevestigd. Eerst met enkele exemplaren, maar de laatste jaren zijn ze toegenomen tot een nieuwe kernpopulatie van 421 bloeiende exemplaren in 2016. Ook dit is een indicator van goed beheer: orchideeën hebben zeer specifieke milieumomstandigheden in combinatie met een schimmel, zeer specifieke bodem en hydrologische omstandigheden nodig. Typisch is ook dat echte bossoorten zoals bosanemoon en slanke sleutelbloem hier uit het bos durven komen en een plaats innemen in het hooiland. Dit komt allemaal door de zeer bijzondere omstandigheden: een gebufferde en fosfaatarme bodem, zuiver kalkrijk grondwater en een lange continue geschiedenis van hooiland met boskanten. Het gebied werd al vroeger goed gedocumenteerd en daarom weten we dat het historisch zelfs tien keer zo groot was.

Het is dus niet voor niets dat Zwarte Bos floristen van heinde en verre aantrekt omdat dit één van de zeldzame voorbeelden is van kalkrijk blauwgrasland. Zwarte Bos is ook het leefgebied van soorten als de levendbarende hagedis en de hazelworm. De gewone liefhebber komt hier ook genieten van de kleurenschakeringen en de uitbundige bloei van het hooiland.

Natuurinrichting Zwarte Bos in het kader van het Project Life Hageland

Zwarte Bos is erkend als natuurreservaat en wordt jaarlijks beheerd door de ploeg van Natuurpunt. Er is elk jaar een vrijwilligerswerkdag in de zomer voor het maaibeheer en in de winter voor het winteronderhoud. Ook scholen komen in het kader van Educatief Natuurbeheer een handje toesteken.

Gezien het internationaal belang van Zwarte Bos en de noodzaak om voor zulke graslanden minimumarealen en oppervlaktes voor instandhouding te voorzien werd het Zwarte Bos en de Bierbeekse Vallei mee opgenomen in het Life project 'Herstel Hagelandse Natuur' van Natuurpunt.

ZWARTE BOS TE BIERBEEK

Met het LIFE project hebben we volgens het goedgekeurd beheerplan de hooilanden kunnen uitbreiden en herstellen en het hooiland tot de perceelsranden kunnen open maken. De unieke plantengroei hangt met het voorkomen van kalkrijke kwel, die opborrelt. Dit vereist wel dat het zure regenwater afgevoerd wordt en niet als een film bovenop het kalkrijke water aanwezig blijft. Daarom hebben we de greppels nauwkeurig en zeer oppervlakkig hersteld zodat ze het regenwater afvoeren maar geenszins het grondwater. De volgende jaren werken we verder aan een gerafelde boszoom, belangrijk voor heel wat insecten, zoals bijvoorbeeld de gemarmerde oogspanner, een zeer zeldzame nachtvlinder.

*Even rusten bij het zomerbeheer in Zwarte Bos. Een beheer met spectaculaire resultaten.
Foto Esther Buysmans*

Op zoek naar nachtvlinders in natuurgebied Zwarte Bos

Vrijdag 3 juni om 21u en zaterdag 4 juni vanaf 6u

Kan jij vroeg uit de veren of ben je een nachtmens? En wil je je laten verwonderen over de gekke vormen en veelheid aan kleuren van onze Belgische nachtvlinders?

Dan ben je meer dan welkom op vrijdagavond 3 juni of zaterdagmorgen 4 juni voor een nachtvlinderinventarisatie in het natuurgebied Zwarte Bos in Bierbeek.

Met behulp van een speciale lichtval worden nachtvlinders de nacht voordien gelokt. Zowel 's avonds als 's morgens worden ze bekeken, op naam gebracht en daarna uiteraard terug vrijgelaten.

Wie weet vangen we de heel zeldzame gemarmerde oogspanner.

Of nog andere kleppers.

Afspraak: Zwartehoekstraat te Bierbeek ter hoogte van Lucas Antiek

Info: Peter Collaerts,
0477 37 04 50

Hagenheld. Foto Peter Collaerts

Welkom in Zwarte Bos Zondag 5 juni

We willen het beheer en de inrichtingswerken van Zwarte Bos tonen. Kom je op 5 juni vergewissen van de rijke natuurpracht van Zwarte Bos en van het beheer gericht op het behoud en de versterking van de biodiversiteit.

Deze activiteit kadert in het provinciaal natuurproject van Natuurpunt Oost-Brabant 'Natuur in je buurt' en het project Life Hageland van Natuurpunt Beheer.

Doorlopend vanaf 14u00:

- Om het half uur vertrek wandelingen van 1 uur. De gegidste wandelingen vertrekken om 14u00 - 14u30 - 15u00 - 15u30 - 16u00.
- Er is ook een langer circuit vrij wandelen uitgezet dat op eigen kracht kan gedaan worden.
- Tent met drankenstand en info over Zwarte Bos, koestersoorten en project Life Hageland.

Afspraak: Zwartehoekstraat, Bierbeek ter hoogte van Lucas Antiek

Deelname: gratis voor leden Natuurpunt en kinderen. Voor niet-leden: € 5 inclusief een drankbonnetje.

Info: Natuurpunt Bierbeek: esther.buysmans@telenet.be
Natuurpunt Oost-Brabant: 016 25 25 19,
www.natuurpuntoostbrabant.be

**VLAAMS-
BRABANT**

Met de steun van en in samenwerking met de provincie Vlaams-Brabant, partner voor natuur.